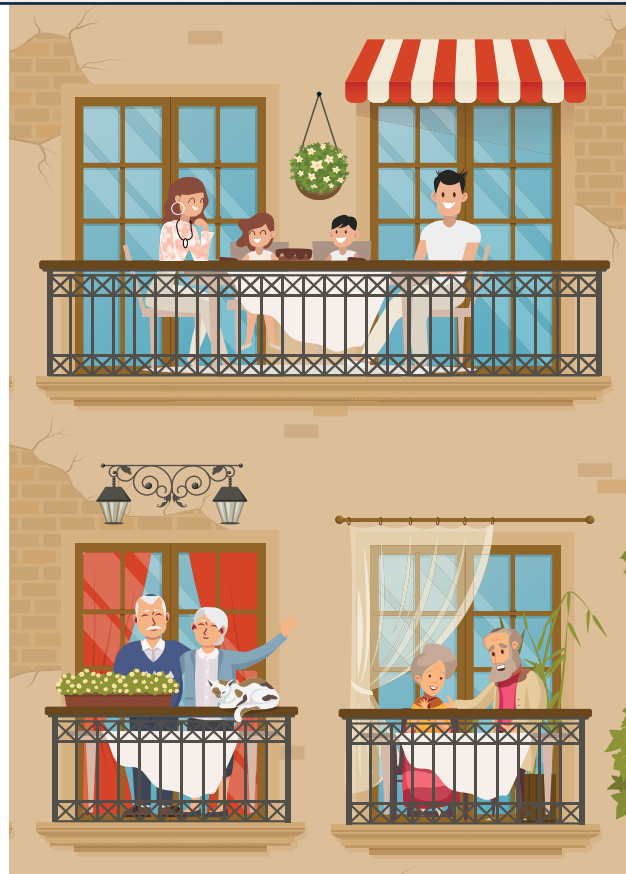

עם אחד - שולחן אחד

בפסח הזה אף אחד לא נשאר לבד

סדר פסח במרפסת,
 בחצרות ובחלונות הבתים
 כולם שרים יחדיו **מה נשתנה**
 בערב פסח, יום רביעי י"ד בניסן
 8.4.2020 בשעה 20:30

ה"מה נשתנה" של המדינה לא משאירים אף אחד לבד

בכל הלילות אנו חוגגים משפחות משפחות, ואילו השנה נחגוג בקהילה, דרך המרפסת או החלון הפונה לרשות הרבים. כך נוכל להיות יחד ולחבק מרחוק אנשים שוהים בבידוד, קשישים, חיילים בודדים, בני משפחות של צוותים רפואיים וכוחות הביטחון הנמצאת במשמרתם, וכל מי שזקוק לקהילה כדי לשמוח בחג הזה. כל המשפחות שייטלו חלק במשימה המבורכת הזאת, יסבו לסדר במרפסת או בחלון, ובשעה 20:30 כולם ישירו יחדיו "מה נשתנה" בקול גדול. כך נחזק את הרוח של העם הנפלא הזה, שגם בשעות קשות איננו מוותר על מסורת ישראל ומשתדל להתאים אותה לנסיבות הזמן. אז בואו להיות איתנו בסדר הפסח הגדול ביותר בתולדות המדינה.

סדר משפחתי

עריכה והנחיה של סדר פסח במשפחה

סדר ליל פסח הוא הטקס היהודי המשפחתי ביותר. משבר הקורונה מאלץ אותנו לקיים סדרים משפחתיים במתכונת מצומצמת ולהשתמש באמצעים טכנולוגיים כדי להגיע למשפחה המורחבת. זוהי הזדמנות לחוויה חדשה במורשת המשפחה. בכל משפחה ישנם מובילי-טקס, המקבלים על עצמם את המשימה המשפחתית באהבה. אנו מציעים כלי-עזר שופע בתכנים: "הגדת הזהויות והעליות" (ברקוד לסריקה נמצא בעמוד האחרון). ניתן ללקט ממנה קטעים רלוונטיים ולהוסיף משל המשתתפים. להלן כמה המלצות:

מסובים: סדר פסח מקנה ערכים ומספר את הסיפור שלנו כעם. ככל שבני המשפחה יהיו מעורבים בטקס, כך תתעצם החוויה.

מוביל/ת הסדר מאפשר/ת את התנהלותו תוך הזמנת המסובים לקחת חלק פעיל. כל המשפחה מתגייסת לקישוט השולחן והחדר. כל זה יוצר מוכנות נפשית ומגבש את המשפחה סביב המשימה, וכן מגביר את תחושת החגיגות.

דיאלוג במשפחה: זוהי הזדמנות נפלאה לחזק את הלכידות המשפחתית. שיח ערני יעניק לכל אחד/ת מהמשתתפים להביע מחשבות ורגשות, כאשר האחרים מקשיבים ומעודדים.

שיח בן דורי: והַגְדַת לְבָנָךְ משמעו שבני הדור הוותיק מספרים לצעירים את קורותיהם. הקשבה פעילה היא היוצרת את המורשת המשפחתית והיא גם פעולה חינוכית חשובה כשלעצמה.

ההגדה: "הגדת העליות" מציגה את סיפור יציאת מצרים דרך חוויותיהם של עולים ועולים לארץ ישראל מאז קום המדינה, בליווי פרשנות ישראלית חדשנית להגדה. מומלץ ללקט ממנה קטעים רלוונטיים.

הטקס: פעולות טקסיות מגבירות את תחושת המשמעות והשייכות של המשתתפים לתרבות היהודית-ישראלית, ומחזקות את הלכידות החברתית.

סימני הסדר

- קִדְשׁ. וְרַחֵץ. כְּרַפֵּס. יַחַץ. מַגִּיד. רְחֻצָה. מוֹצֵיא. מִצָּה. מְרוֹר. כּוֹרֵךְ. שְׁלַחַן עוֹרֵךְ. צָפוֹן. בָּרַךְ. הַלֵּל. נִרְצָה.
- קִדְשׁ** - מקדשים על היין, כוס ראשונה הפותחת את הסדר.
- וְרַחֵץ** - נוטלים ידיים מבלי לברך, כדי לאכול את הכרפס.
- כְּרַפֵּס** - טובלים כרפס במי לימון, כמנה ראשונה המעוררת תיאבון.
- יַחַץ** - חוצים את המצות שבקערת הסדר, חלק לברכת המוציא וחלק לאפיקומן.
- מַגִּיד** - מספרים ביציאת מצרים בהגדה ומשלנו, ומסיימים בשתיית כוס שנייה.
- רְחֻצָה** - נוטלים ידיים עם ברכה, כדי לברך המוציא על המצה.
- מוֹצֵיא** - מברכים את ברכת המוציא ועל אכילת מצה.
- מִצָּה** - מסבירים מה מסמלת המצה ומדוע אוכלים אותה.
- מְרוֹר** - מסבירים מה מסמל המרור ומדוע אוכלים אותו.
- כוֹרֵךְ** - משחזרים את מנהג הלל, שהיה כורך מצה במרור ואוכל בבת אחת.
- שְׁלַחַן עוֹרֵךְ** - עורכים את השולחן לארוחת ערב חגיגית, וסועדים.
- צָפוֹן** - מסיימים את הסעודה באכילת מצה שהוצפנה בתחילת הסדר כאפיקומן.
- בָּרַךְ** - מברכים את ברכת המזון ושותים בסופה כוס שלישית.
- הַלֵּל** - שרים את החלק השני של ההלל, מסיימים אותו ושותים כוס רביעית.
- נִרְצָה** - מסיימים את סדר ליל פסח ומאחלים לעצמנו: בשנה הבאה בירושלים.

מה נשתנה?

מה נשתנה, הוא דיאלוג בין ילדים להוריהם. "רָבַן גְּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר, כָּל שְׁלֵא אָמַר שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּפֶסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן, פֶּסַח, מִצָּה, וּמְרוֹר". משנה פסחים, פרק י, משנה ה

מ

הילדים חשים, שהלילה הזה שונה מיתר הלילות, ולכן שואלים קושיה מרכזית אחת: במה שונה הלילה הזה מיתר הלילות? על קושיה זו משיבים ההורים ארבע תשובות, הנוגעות לסוגי המזון המיוחדים ולאופן שבו מתיישבים לסעודת הלילה. שלוש התשובות הראשונות מציינות את המצה, את המרור ואת הירק שנהוג להטביל בחומץ כמתאבן (appetizer). התשובה האחרונה מתארת את אופן הישיבה המרווח, שבו סועדים ישובים על ספות ונשענים על כרים וכסתות. מהי הסבה? כאשר רוצים להדר את הסעודה, מתיישבים לסעוד על ספות נמוכות עם כריות גדולות. הסועדים נשענים על אחת הכריות, בדרך כלל לצד שמאל, ואילו ביד ימין מביאים את המזון אל הפה. הסבה נחשבה למנהג בני האצולה, וכדי שכל בני ישראל ירגישו בלילה זה בני אצילים, הם מצווים להסב.

מה נשתנה הלילה הזה

מכל הלילות.

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ

ומצה, הלילה הזה כלו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר

ירקות, הלילה הזה (כלו) מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין

אפילו פעם אחת, הלילה הזה

שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין בין

יושבין ובין מסבין,

הלילה הזה כלנו מסבין.

מנהג

בקהילות המזרח נוהגים לקיים הצגה קטנה עם הילדים. אחד או יותר מהילדים יוצא אל מחוץ לבית עם תיק קטן, נוקש בדלת הבית, וכולם מזמינים אותו להיכנס. המסובים: מניין באת? הילד/ה: ממצרים! המסובים: ולאן אתה הולכת/ה? הילד/ה: לירושלים! המסובים: מה הבאת עמך? הילד/ה: בצק שלא הספיק להחמיץ. המסובים: מה יש לך לומר לנו? הילד/ה: מה נשתנה!

הכנות לחג

רוחת החג המסורתית והמיוחדת שזורה בנוהג המשפחתי. השנה יש לנו הזדמנות ליצור סיפור חדש עבור עצמנו ועבור המשפחה שלנו, שיכלול את כל המרכיבים אבל באופן חדש. במהלך ההכנות, הילדים מבינים שיש מהומה, אבל לא תמיד מבינים על מה. כדי לעזור להם ליהנות מההכנות ומאוירת החג, כדאי לשתף אותם. כך הם ירגישו שייכות וכך המפגש המשפחתי יהפוך לחוויה משמעותית ובונה. בונה את המשפחה, בונה את הקהילה.

א

אווירה של חג - הזמינו את הדיירים לקשט את הדלתות לחג, הכינו ברכות חג שמח והדביקו על דלתות הבית. מתנדבים יוכלו לפזר שלטים מקושטים על דלתות בתי קשישים ביישוב.

שולחן חג מקושט - קשטו יחד את השולחן, הוסיפו ציורים ומפיות מקופלות.

מה נשתנה - הקליטו את הילד/ה הצעיר/ה במשפחה שר/ה את "מה נשתנה".

שלחו את הסרטון לכל בני המשפחה, ולתיבת ההודעות (inbox) בעמוד הפייסבוק:

הופ! לגדול בידיים טובות / <https://www.facebook.com/hoptvil/>

תבלין לחג

נושאים לשיח מקרב

מה נשתנה - ספרו סיפור על משהו שהשתנה אצלכם בחיים מאז פסח בשנה שעברה.

לחיים - מזמינים את המשתתפים לאחל ברכה לעצמם ולעוד מישהו סביב השולחן. מי שקיבל את הברכה מברך את עצמו ואת מישהו אחר סביב השולחן, עד שכולם מברכים ומבורכים.

"והגדת לבנך" - מזמינים את המשתתפים לומר מסר חשוב מבחינתם, משהו שהם באופן אישי היו רוצים להעביר לדורות הבאים.

יציאת מצרים שלי - ספרו סיפור על חוויה מאתגרת שהייתה לכם השנה, שדרכה הצלחתם לעשות שינוי, על קושי שעברתם והתגברתם עליו.

בשנה הבאה בירושלים הבנויה - ספרו סיפור על המקום שבו הייתם רוצים להיות בשנה הבאה, תארו מה תעשו שם.

"השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין" - ספרו סיפור על משהו שאתם מרגישים שאתם מכורים לו והייתם רוצים לעשות שינוי ולהיות "בני חורין" ממנו.

אתם מוזמנים לעיין ב"הגדת העליות והזהויות" שהפיקה החברה למתנ"סים בשיתוף המשרד לשוויון חברתי בשנת 2019. לצפייה בהגדת העליות והזהויות סרקו את הברקוד:

מחכים לכם בפייסבוק,
חפשו עם אחד - שולחן אחד

